

Mottagare
Regionstyrelsen

Konsekvensanalys effektivisering Stärkt Sommarservice

Förslag till beslut

- Regionstyrelsen beslutar att godkänna konsekvensanalysen utan ytterligare åtgärder

Sammanfattning

Teknikförvaltningen genomför många aktiviteter som ger positiva effekter för att minska fotavtrycken med det ramtillskott man fick 2022. Regionstyrelseförvaltningen fortsätter i samverkan med teknikförvaltningen att vidareutveckla det viktiga kommunikativa budskap som fokuserar på hur man betar sig och lever upp till de riktlinjer som finns för hållbara besök på Gotland. Turistbyrån förstärker information vid kryssningskajen och bidrar till att försöka sprida ut besöken till flera platser på ön. Därutöver kan även dessa frågor fortsättningsvis fångas upp i forum där både besöksnäring- och landsbygdsfrågor diskuteras inom regionstyrelseförvaltningens ordinarie verksamhet.

Besparingen 1 mkr av sommarservicen- strandstädning av privata stränder genomförs då budgetläget för 2024 inte ger utrymme för denna typ av extraordinär finansiering av verksamhet som i grunden inte är ett kommunalt uppdrag. Däremot finns goda möjligheter till att ta vara på de erfarenheter som är gjorda lokalt genom att fortsatt utveckla dialog och samverkan med de olika utvecklingsaktörerna. Detta kan både teknik- och regionstyrelseförvaltningen fortsatt ta ansvar för.

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen har begärt en konsekvensanalys med anledning av tidigare beslut (RS 2023/1949) den 13 dec om besparing av verksamheten Sommarservice- strandstädning privata stränder motsvarande 1 mkr som genomfördes inom regionstyrelseförvaltningen. Motivering för besparingsbeslutet var att städning av privata stränder inte är en kommunal angelägenhet och även om detta utförs av externa parter så är dylika insatser enligt reglementet en fråga för tekniska nämnden.

Bakgrund

De senaste årens besöksstryck under sommarmånaderna utgjorde en hög belastning på många platser på Gotland. Den ökade efterfrågan på naturupplevelser över hela ön skapade således även ökade förväntningar på fungerande infrastruktur gällande renhållning, avfall och toaletter.

Efter sommaren 2021 genomförde Region Gotland i samverkan med Länsstyrelsen i Gotlands län, Gotlands förenade besöksnäring, Gotlands Krögarförening och Polisen Gotland en utvärdering och analys av besöks sommaren 2021. Syftet var att få bättre kunskap om effekterna av ökat antal besökare och utifrån det föreslå åtgärder för att förebygga att dylika negativa effekter uppstår och samtidigt bidra till en fortsatt utveckling av besöksnäringen. Med denna analys som underlag arbetade Region Gotland fram ett antal insatser inom ramen för ”Stärkt sommarservice”. Region Gotland beslutade om ett ramtillskott 2022 för att genomföra specifika insatser till ett värde av 8 miljoner kronor. Fördelningen var följande:

- 3 mnkr till hantering sopor och städning i offentliga miljöer (Teknikförvaltningen)
- 3 mnkr till underhåll av enskilda vägar med statsbidrag (Teknikförvaltningen)
- 2 mnkr till stärkt sommarservice - turistbyrå, kommunikationsinsatser och service (Regionstyrelseförvaltningen)

Medlen till teknikförvaltningen fördelades enligt nedan

3 mnkr särskilt riktade medel till enskilda vägar med statsbidrag. Dessa medel har lagts på extra grusningsarbeten samt kantskärning.

775 tkr har avsett personalkostnader där man stärkte upp främst kopplat mot Bad- och besöksplatser, Skräp i naturen samt renhållningsuppdraget + projektet Vi cyklar mot framtiden.

900 tkr för personalkostnader där det stärktes upp kring renhållningsuppdraget men även ett projekt med ungdomar som heter ”Vi cyklar mot framtiden” – Hela projektet hade ett hållbarhetsperspektiv och det köptes in elcyklar med lådor som användes för att utföra uppdraget. Även ökade personalkostnader kopplat mot bemanningen av PM10 sugmaskinen för att försöka förbättra luftkvaliteten i Visby där det finns vissa problem.

500 tkr behölls som en reserv på ledningsnivå för eventuell annan verksamhet inom TKF med insatser kopplat mot ”Sommarservice”.

425 tkr driftsmedel inom enheten Gata och park för att täcka ökade driftskostnader som inte är personalkostnader. Här ingår bland annat om behov av att teckna separata strandavtal kopplat mot skötsel av bad- och besöksplatser. Här ligger även ökade driftskostnader gällande förbrukningsmateriel m.m.

400 tkr driftsmedel inom enheten Gata och väg kopplat mot renhållningsuppdraget, projektet med ungdomarna samt PM10 som innebär ökade kostnader.

Nytan har enligt teknikförvaltningen varit stor. Kvällsrenhållningen gjorde en tydlig skillnad. Att skriva skötselavtal med lokala näringsutövare eller ideella föreningar är av stor betydelse för alla parter. En häst användes för att köra slätter på känsliga områden där regionen har ängsytor och där det finns ömtåliga arter såsom t.ex. grodor och svampar. Hästen nyttjades även som transportmedel för arbetsuppgifter (tömning av papperskorgar, vattning och skötsel av planteringar) i Visby innerstad. Hästen har, förutom själva hållbarhetssyftet, bidragit till ett mycket passande inslag i stadsbilden. De otal personer som tagit kontakt med kusken (och häst) under utförandet av de olika arbetsuppgifterna har alla antingen upplevelser av arbete med häst från tidigare i livet eller en nyfikenhet där vi kan sprida kunskap om biologisk mångfald. Det händer något positivt när en stor häst kliver in bland folk i rörelse.

Renhållningscyklisterna är bland det mest positiva man gjort inom förvaltningen. Det renderade till och med i ett förnyelsepris. Att ha cyklande renhållare är inte ens jämförbart med annan renhållning- det skapar många positiva reaktioner. Att sedan bygga på det med en cyklande Arborist rimmar mycket väl med allt vad trädvård egentligen står för. Förlängda öppettider på offentliga toaletter är har genererat lovord från t.ex. lokala bussentreprenörer och kryssningsbesökare.

Medlen till regionstyrelseförvaltningen fördelades enligt nedan:

- **1,1 mnkr** till lokala utvecklingsaktörer som sköter om välbesökta platser i naturen, med fokus på miljöer för bad.
- **400 tkr** till kommunikationsinsatser inom ramen för riktlinjer för ökad hållbarhet så kallad ”code of conduct” med titeln ”Välkommen till semesterlivet på ön”.
- **500 tkr** till Region Gotlands turistbyrå för ökad bemanning och service främst för att möta den ökade mängden anlop till kryssningskajen.

Medlen till regionstyrelseförvaltning omsattes enligt utvärderingen på ett framgångsrikt sätt genom medelstildelning till sju olika områden på ön, förstärkt bemanning på turistbyrån samt en förstärkt och samordnad kommunikationsinsats.

När det gäller aktiviteten ”Stärkt sommarservice till välbesökta platser i naturen” fördelades medlen enligt följande;
Fårö bygderåd (225 000 kr), Knutpunkt Hemse utveckling AB och Hemse Företagarförening i samverkan (200 000 kr), Företagarföreningen Hoburgs Näringslivs intresseförening (150 000 kr), Utvecklingsbolagen Nygarn utveckling AB och Ljusa udden AB i samverkan (150 000 kr), Föreningen Klintetraktens framtid (150 000 kr), Företagarföreningen Slite intresseförening (150 000 kr), Företagarföreningen Roma intresseförening (75 000 kr).

Dessa sju områden fick således ett fast belopp och fördelningen utgick från servicestrategins geografiska indelning. Arbetet genomfördes i nära samverkan med teknikförvaltningen där Region Gotland även hanterar stöd till lokala aktörer som sköter om exempelvis badplatser. Det är stora skillnader i hur de mottagande aktörerna tog sig an uppdraget. I utvärderingen lyfter utvecklingsaktörerna flera konkreta lösningar för att underlätta på respektive plats. Utvecklingsaktörerna har tydligt uttryckt ett behov av fortsatt dialog och samverkan med olika delar av Region Gotlands verksamheter. T.ex. handlar det om frågor hos avfallsavdelningen, gata och parkavdelningen, hamnavdelningen och kultur- och fritidsavdelningen. Mera konkret handlar det om tillgänglighet till återvinningscentraler, service till besökare som vistas på ön utan fast boende men som ändå behöver göra av med sina avfall, tillgänglighet till offentliga toaletter, öppettider på offentliga serviceställen och kommunikationer.

Kommunikationsinsatsen var samordnad och brett förankrad med Gotlands förenade besöksnäring och med teknikförvaltningen. Det lades en gemensam kommunikativ plan med 6 utgångspunkter:

1. Spara Vatten.
2. Hållbara transporter.
3. Vett och etikett i naturen.
4. Närproducerad mat och dryck.
5. Upplev mer av Gotland.
6. Du är en del av någons upplevelse

Genom ökat anslag kunde Region Gotlands Turistbyrå stärka upp bemanningen på kryssningskajen vid anlop samt erbjuda ökade öppettider på turistbyrån vid Donners plats. Syftet var att både välkomna och informera kryssningsbesökare om Gotland som en hållbar destination.

Konsekvensanalys- besparing 1,1 miljoner kr avseende Sommarservice- strandstädning privata stränder

Medlen har funnits i två år och har bidragit till att minska klagomålen och att utveckla arbetet lokalt avseende förbättrad sommarservice. Konzeptets tre olika arbetssätt har alla fyllt en funktion för att besökare ska lämna mindre ”fotavtryck”. Det är fortsatt mycket angeläget med ett tydligt målgruppsanpassat kommunikativt budskap om riktlinjer vid besök på Gotland. Turistbyråns förstärkta närvaro vid kryssningskajen är fortsatt helt nödvändig med tanke på den stora ökningen av kryssningsanlop. Det är viktigt att informera om olika besöksplatser för att ur hållbarhetssynpunkt sprida besökare till flera delar av ön.

Enligt ovan beskrivning har ramtillskottet inom teknikförvaltningen och förstärkningen av kommunikations- och turistbyråinsatser skapat positiva effekter.

Då en finansiell prioritering varit nödvändig inför budgetåret 2024 behöver Region Gotland fokusera resurserna på förvaltningarnas grunduppdrag. Ett budgetmässigt utrymme för extraordinär resurstilldelning är nästintill obefintligt.

Konsekvensanalysen resulterar enligt ovan redovisning i att besparingen förvisso kommer att få en viss påverkan i relation till de lokala utvecklingsaktörerna och deras önskemål om att fortsatt erhålla medel för sommarservice. I ett för året svårare budgetmässiga läge kan dock inte städning och service runt privata stränder, som inte är ett kommunalt uppdrag, prioriteras före ordinarie uppdrag. Hantering och administration av de fördelade medlen till de sju områdena kostade även mycket personella resurser från ordinarie verksamhet. Andra arbetsinsatser prioriterades ner för att klara hanteringen av denna extraordinära medelsfördelning och uppföljning.

Som en positiv möjliggörande konsekvens har flera verksamheter, främst inom teknikförvaltningen, fått underlag och incitament för att fortsatt kunna vidareutveckla dialog och samverkan med de lokala utvecklingsaktörerna med utgångspunkt i det som lyftes i den utvärdering som regionstyrelseförvaltningen genomförde och de nya kontakter som etablerats. Denna positiva samverkanskraft kan Region Gotland på olika sätt fortsatt förvalta och utveckla.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen gör bedömningen att budgetläget för 2024 inte ger utrymme för den här typen av extraordinär finansiering av verksamhet som i grunden inte är ett kommunalt uppdrag. Däremot finns goda möjligheter till att ta vara på de erfarenheter som är gjorda lokalt genom att fortsatt utveckla dialog och samverkan med de olika utvecklingsaktörerna. Detta kan både teknik- och regionstyrelseförvaltningen fortsatt ta ansvar för.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2024-01-10

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör

Skickas till

Enheten Hållbar Tillväxt, regionstyrelseförvaltningen
Park- och trafikavdelningen, teknikförvaltningen